

קורס לבוקרים בנגב

הקדמה

קיום קורס לבוקרים מתחילים מהמשקים השיתופיים בלשכות ההדרכה הנגב ולכיש בחור דשי החורף, הפך לנוהג קבוע מדי שנה בשנה, והוא התקיים זאת הפעם החמישית. השנה נערך הקורס במלון „אשקלון“ באשקלון והשתתפו בו 40 בוקרים; הוא נמשך שבוע ימים בתנאי פנימיה. תשומת-הלב העיקרית מבחינת חלוקת החומר הלימודי הוקדשה לנושאים על הזנה, חליבה ומיכון החליבה. לשם הקניית מושגי יסוד הושמעו גם הרצאות בודדות בנושאים אחרים, כגון: גידול עגלות, עזרה ראשונה, הזרעה וטיפול. כלכלה, אירגון העבודה, מספוא ותחמי צים, רפואה מונעת וכדומה. כמו כן נערך סיור במחלבה החדשה של „תנובה“ ברחובות ובשירות להזרעה מלאכותית בבית-דגן. המרצים בקורס היו, בחלקם, המדריכים הלשכתיים של הנגב ולכיש ובחלקם — אנשי מקצוע. בערב האחרון של הקורס נערכה שיחת סיכום וכן חולקו שאלות נים למשתתפי הקורס בהם נתבקשו החניכים לחוות את דעתם על הקורס שנתקיים ולהציע הצעות לגבי הקורסים בעתיד. אנסה להביא את סיכום התשובות ואת סיכום הדעות שהושמעו בשיחה וכן אנסה להוציא מהם מסקנות לגבי עריכת קורסים דומים להבא.

המשתתפים, רמת ההרצאות ותדירות הקורסים

כפי שהוזכר תוכנן הקורס לבוקרים מתחילים, אבל מהתשובות לשאלון ומדברי המשתתפים התברר שהוותק המקצועי של הלומדים היה מגוון מאוד: השתתפו בו בוקרים שכמעט ולא היה להם ניסיון מעשי כלשהו בעבודה ברפת ולעומתם — בוקרים בעלי וותק-עבודה של 7—8 ואף 12 שנה. מכאן, שהושמעה ביקורת שחלק מההרצאות היה ברמה גבוהה מדי, והיו שטענו שההרצאות, בחלקן, היו על רמה נמוכה מדי. הסיבה לדבר זה נובעת ממצב העבודה בענף, כידוע קיים בו בדרך כלל חוסר כוח-אדם ומספר

העובדים הנדרש לעבודה יום-יום הוא קבוע למדי; לפיכך קשה לשחרר עובדים לקורסים ממושכים, אם בכלל. מצד שני, הקורסים הקצרים לא מתקיימים כנראה בתדירות מספיקה, ויוצא שמשתתפים בה בוקרים ותיקים, יחסית, בצידם של בוקרים מתחילים.

הפתרון שהוצע (גם מפי המשתתפים) הוא — לקיים מספר מחזוריים של קורסים מסוג זה בכל שנה, כדי שכל הבוקרים שלא קבלו הכשר רה עיונית יוכלו לעבור קורס מסוג זה בשל-בים הראשונים של עבודתם ברפת, ואזי גם אפשר יהיה לתאם את רמת ההרצאות ביתר קלות לכלל המשתתפים.

ביקורת על הקורס

רוב המשתתפים הביעו את שביעות רצונם מהקורס, אם כי הושמעה גם ביקורת, שיש להתחשב בה בתיכנון הקורסים להבא. אשר לטיב ההרצאות צויין שרק מרצים מעטים הסתייעו באמצעי המחשה ולכן קשה היה לקלוט את החומר, וחלק מהמרצים „דחסו“ יותר מדי חומר להרצאותיהם, ניסו לתפוס את המרובה, וכתוצאה מכך החומר „נעכל“ אך בקושי. הושמעה גם הדרישה לכלול יותר סיורים, בעיקר במשקים לדוגמה, בבית המטבחים „מרבק“ וסיור להכרת מבנים.

צויין שרצוי היה להטיל על משתתפי הקורס עבודה עצמית ותרגילים ולהוסיף לתכנית הרצאות על נושאים, כגון: ניהול, רישום, כלכלה, מבנים, מימשק ועוד. כל הדרישות האלה מסתכמות, למעשה, בכך שצריך היה להאריך את הקורס בשבוע נוסף לפחות.

מספוא ותחמיצים

בעיה הדורשת דיון מיוחד היא הכללת הרצאות על גידולי מספוא ותחמיצים בתכנית קורס כזה. בדיון שהתקיים בין מארגני הקורס התחלקו הדעות, והוחלט על הקצבת 3 שעות לנושאים אלה.

- גם בשיחת הסיכום התחלקו הדעות, חלקם של התלמידים ביקשו להקדיש יותר זמן לגידולי מספוא ותחמיצים, ולדעת אחרים — הרצאות אלה היו מיותרות. להכללת הרצאות על גידולי מספוא ותחמיצים בתכנית הקורס שתי פנים:
1. יש לנסות לערוך מספר קורסים מסוג זה בכל שנה.
 2. יש להאריך את משך הקורס במספר ימים ולכלול בו סיור נוסף; להקצות זמן לתירגול ועבודה עצמית ולכלול גם מספר נושאים נרספים.
 3. לנסות ולהשפיע על המרצים להשתמש במידה רבה יותר באמצעי המחשה וכן לשפר חלק מההרצאות.
 4. לברר את האפשרות של קיום קורסים בנושאים ספציפיים במסגרת של שתי לשכות — הן מבחינת מספר המשתתפים המעוניינים וכושר הביצוע, או לקיים קורסים אלה במסגרת כלל-ארצית.

באופן כללי אפשר לסכם את הקורס בסיפוק. לכל הדעות מילא הקורס את תפקידו בכך שהקנה למשתתפים מושגי יסוד בענף ועורר את רצונם להמשיך ללמוד. כל המשתתפים ציינו את רצונם להשתתף בקורסים מסוג זה וציינו את החשיבות שגם יתר הבוקרים שלא קבלו כל הכשרה עיונית, ילמדו בקורס כזה. לבסוף, ברצוני לנצל הזדמנות זו ולהודות לכל הגורמים שנתנו את ידם לקיום הקורס והצלחתו: למייק לוי — מרכז הקורס, למרצים שבאו מהחוץ — מר מ. ברלוב, ד"ר י. דפני, חי הברון, י. הויזמן, א. לוי, ד"ר ע. נתן, ד. קלי וחיים שור. מובעת תודה לשירות להורעה מלאכותית ול"תנובה" רחובות שאירחו את משתתפי הקורס והדריכו אותם בסיור אצלם, לאכסניה — מלון "אשקלון", ולבסוף — לכל משתתפי הקורס על שיתוף הפעולה שלהם עם המארגנים.

נרשם ע"י בנימין לב לשכת הדרכה לכיש

צורת הקורס והמשכו

רוב המשתתפים היו בדיעה שרצוי לקיים קורסים מסוג זה במרוכז, בתנאי פנימיה. חלק גדול מהמשתתפים היו בדעה שיש להאריך את הקורס ל-10 ימים עד שבועיים.

אשר לעימס השעות (ההרצאות התקיימו מ-8 בבוקר עד 13.00, מ-15.00 עד 18.00, ומ-19.00 עד 21.00, עם ערב אחד פנוי), בשאלה זו לא היו טענות. פרט לכך שהמשתתפים ביקשו לסיים את ההרצאות בערבים מוקדם יותר. כל המשתתפים הביעו את רצונם להשתתף בקורס נוסף. הם הביעו את דעתם שהקורס הנוסף צריך לשמש להעמקת הידע בנושא ספציפי אחד או שניים, דבר שיתן גם תשובה לאותם הבוקרים שמתמחים בעבודתם בסעיף מסוים של הענף.

סיכום

מסקנות לגבי קורסים לבוקרים מתחילים להבא:

▲ בארצות-הברית נמשך זה שנים אחדות תהליך נמרץ של חיסול ענף בקר-החלב במשקים רבים. נערך סקר מיוחד על סיבות החיסול; על יסוד גימוקיהם של המחסלים נתקבלה התוצאה דלהלן: 42% של הנשאלים ציינו בתור סיבה לחיסול — מחירי חלב נמוכים, הוצאות ייצור גבוהות; 15% טענו — שהעבודה השכירה יקרה מדי ויש קושי בהשגת עובדים מתאימים; 14% חיסלו מהמת זיקנה; 8% מצאו אפשרויות נוחות יותר לפרנסה; 6% טענו שלא יכלו לשאת בקשיי העבודה בענף החלב.